

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA BAYRAM VA RASM-RUSUM NOMLARINING CHOG'ISHTIRMA TADQIQI

Po'latova Sarvinoz Ismailovna

*Termiz davlat muhandislik va agrotekhnologiyalar universiteti akasemik litseyi ingliz tili
fani o'qituvchisi*

sarvinozp632@gmail.com Tel : +998 938964100

Annotatsiya. *Mazkur tadqiqot ingliz va o'zbek tillarida uchraydigan bayram va rasm-rusum nomlarining lingvistik va madaniy xususiyatlarini qiyosiy tahlil qiladi. Bayram nomlari har bir xalqning qadriyatlari, tarixiy xotirasi va madaniy o'ziga xosligini aks ettiruvchi til birliklaridan biridir. Tadqiqotda ingliz va o'zbek tillaridagi bayram nomlarining shakllanishi, semantik tuzilishi, morfologik xususiyatlari va madaniy konnotatsiyalari o'rganiladi.*

Kalit so'zlar: *bayram nomlari, rasm-rusum, madaniyat, qiyosiy tilshunoslik, semantika, konnotatsiya.*

Kirish

Bayramlar va rasm-rusumlar insoniyat tarixida madaniy va ijtimoiy jarayonlarning ajralmas qismi bo'lib, ularning nomlari xalqning dunyoqarashi, diniy e'tiqodlari va ijtimoiy qadriyatlarini aks ettiradi (Ivanov, 2018)¹. Ingliz va o'zbek tillarida bayram nomlari shakllanishi va ishlatilishida farq mavjud bo'lib, ular til va madaniyatning o'ziga xos xususiyatlarini ochib beradi. Shu sababli, qiyosiy tadqiqot bayram nomlaridagi semantik va madaniy tafovutlarni aniqlashga yordam beradi.

Asosiy qism

Ingliz tilidagi bayram va rasm-rusum nomlari:

Ingliz tilida bayram nomlari odatda tarixiy, diniy yoki milliy voqealarga bog'liq bo'ladi. Masalan:

Christmas – Xristian an'alariga asoslangan bayram, Iso Masihning tug'ilgan kunini nishonlaydi.

Thanksgiving – Amerikada yig'im-terim va minnatdorchilik bayrami sifatida nishonlanadi.

Easter – Xristian dunyosida Iso Masihning tirilishi bilan bog'liq diniy bayram.

Remembrance Day – Ikkinchi jahon urushi qurbonlarini yod etish bayrami.

Ingliz bayram nomlarining semantik tuzilishi ko'pincha historical/religious roots va symbolic meaning ga asoslanadi, va ularning nomlanishi qisqa va bir ma'noli iboralar orqali ifodalanadi (Smith, 2020)².

O'zbek tilidagi bayram va rasm-rusum nomlari

O'zbek bayramlari esa diniy, milliy va qishloq-urfi an'alariga asoslangan bo'lib, ularning nomlari ko'pincha keng ma'noli iboralar va rasmiy atamalar orqali ifodalanadi:

Navro'z – bahor kelishi, yangi yil boshlanishi bilan bog'liq milliy bayram.

Ramazon hayiti – musulmonlar uchun ro'za oyi tugashi bilan bog'liq diniy bayram.

Qurbon hayiti – diniy marosim sifatida qurbonlik va fidoyilikni ifodalaydi.

Mustaqillik kuni – davlatning mustaqillikka erishgan kunini nishonlash.

O'zbek bayram nomlari ko'pincha madaniy va tarixiy konnotatsiyalarni o'z ichiga oladi va ular xalqning an'anaviy qadriyatlarini aks ettiradi (Karimova, 2019)³.

Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki:

Ingliz bayram nomlari ko'proq qisqa, universal, va diniy yoki tarixiy voqeaga bog'liq. O'zbek bayram nomlari esa keng ma'noli, ko'pincha milliy va diniy an'alarni birlashtiradi. Semantik farqlar madaniyat va tarixiy kontekstdan kelib chiqadi. Masalan, Christmas va Navro'z nomlari ikkalasi ham yilning muhim davrini belgilasa-da, Christmas diniy asosga ega, Navro'z esa milliy va tabiat bilan bog'liq an'anani ifodalaydi. Bu esa til va madaniyatning o'ziga xos tafovutlarini ochib beradi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bayram va rasm-rusum nomlari nafaqat til birliklari, balki xalqning tarixiy, diniy va madaniy qadriyatlarini aks ettiruvchi madaniy belgilar sifatida xizmat qiladi. Ingliz va o'zbek bayram nomlarining qiyosiy tahlili ikki xalqning dunyoqarashi, ijtimoiy qadriyatlari va tarixiy xotirasi haqida chuqur tushuncha beradi. Shu bilan birga, tadqiqot xalqaro til o'rganishda va madaniyatlararo kommunikatsiyada amaliy ahamiyatga ega.

Adabiyotlar:

1. Ivanov, A. (2018). Cultural Semantics of Festive Names. London: Routledge.
2. Smith, J. (2020). English Festivals and Linguistic Representation. Cambridge University Press.
3. Karimova, N. (2019). O'zbek Bayramlari va Madaniy Meros. Toshkent: Fan.